

Inhoudsopgave

1. Inleiding	11
1. Momentopnamen	11
2. Thematiek van deze studie	13
2.1 <i>Grenzen en vloeiende overgangen</i>	
2. ‘Het spook van de alledaagse normaliteit’. Historiografie en theorie	19
1. Historiografische inbedding	19
1.1. <i>Thema 1: De ‘gewone man’ en zijn agency</i>	
1.2. <i>Thema 2: Waaróm de jóden?</i>	
1.3. <i>Thema 3: Alledaags leven en (ab)normaliteit</i>	
1.4. <i>Thema 4: Samenleven na de Holocaust</i>	
1.5. <i>Samenvattend: een verbinding tussen de historiografische debatten</i>	
2. Theoretische inbedding	35
2.1. <i>Alledaags leven als geleefde werkelijkheid</i>	
2.2. <i>Existentiële en morele normaliteit</i>	
2.3. <i>Verandering en sociale interactie</i>	
2.4. <i>Het (samen)leven na een doorbroken normaliteit</i>	
2.5. <i>Toepassing van theoretische begrippen</i>	
3. ‘Wat mensen deden en wat ze nu denken dat ze deden’. Methodologische overwegingen	47
1. Empirische basis van onderzoek	72
1.1. <i>Eigen interviews</i>	
1.2. <i>Eerder afgenomen interviews</i>	
1.3. <i>Andere bronnen</i>	
2. Reconstructieprocessen in interviews	52
2.1. <i>Verschuivende herinnering</i>	
2.2. <i>Vertelde herinnering</i>	
2.3. <i>Interviewer en geïnterviewde</i>	
2.4. <i>Het gereconstrueerde verleden</i>	
3. De lagen van reconstructie onder de loep	59
3.1. <i>Opzet en analyse van de interviews</i>	
3.2. <i>Herinneringsmoleculen en signalen van reconstructie</i>	
3.3. <i>Het interview als dialoog: intersubjectieve dynamieken</i>	
3.4. <i>Eigen en eerdere interviews</i>	
4. Weergave van het interviewmateriaal in de studie	72

4. 'De jöd en de roomse bok'. Joods/niet-joods samenleven in de Twents-Duitse grensstreek voor 1933	73
1. Historische schets van de Twents-Duitse grensstreek	73
1.1. <i>Het alledaagse leven: sociale scheidslijnen en grensoverschrijdend contact</i>	
2. Het samenleven in de Twents-Duitse grensstreek in historisch perspectief	79
2.1. <i>De verhoudingen aan Nederlandse zijde</i>	
2.2. <i>De verhoudingen aan Duitse zijde</i>	
3. Alledaagse relaties	84
3.1. <i>'Mitten unter uns'</i>	
3.2. <i>Samenleven in Enschede</i>	
3.3. <i>Antisemitisme</i>	
3.4. <i>Discussies over de Duits-joodse identiteit</i>	
3.5. <i>Divergerende leefwerelden</i>	
5. 'De sympathie of haat in hun ogen'. Joods/niet-joods samenleven in het Duitse grensgebied, 1933-1945	103
1. Spreken en zwijgen over joods/niet-joods samenleven in het Derde Rijk	104
2. De vele gezichten van uitsluiting	107
2.1. <i>Isolering</i>	
2.2. <i>Degradatie</i>	
2.3. <i>Exploitatie</i>	
2.4. <i>Schemergebieden</i>	
3. Het uitsluitingsproces	117
4. Niet-joodse normaliteit	123
4.1. <i>Omgaan met machtsongelijkheid</i>	
4.2. <i>Antisemitisme en sociale druk</i>	
5. Joodse normaliteit	132
5.1. <i>Nieuwe waarden en definities</i>	
6. 'De wereld in twee kampen'. Joods/niet-joods samenleven in Twente, 1933-1945	141
1. Nazi-Duitsland en Twente (1933-1945)	141
1.1. <i>De invloed van het nazisme in Twente</i>	
1.2. <i>Gevoelde dreiging</i>	
1.3. <i>Grensoverschrijdend contact tijdens de bezetting</i>	
2. Joods/niet-joods samenleven in Twente tijdens de bezetting, 1940-1945	154
2.1. <i>Uitsluitingsmechanismen</i>	
2.2. <i>Joodse/niet-joodse interacties</i>	
3. Niet-joodse normaliteit	165
3.1. <i>Kennis en handelen</i>	

3.2. <i>Sympathiserende passiviteit</i>	
4. Joodse normaliteit	173
4.1. <i>De Mauthausen-razzia, dominee Overduin en de Joodse Raad</i>	
5. Synthese: joods/niet-joods samenleven in Twente en de Duitse grensstreek, 1933-1945	182
7. 'Het voorstellingsvermogen is nu eenmaal zeer beperkt'. Joods/niet-joods samenleven na 1945	187
1. Naoorlogse relaties aan Duitse zijde	188
1.1. <i>Terugkeer van joodse overlevenden</i>	
1.2. <i>Doorbroken normaliteit</i>	
1.3. <i>Sociale strategieën</i>	
2. Naoorlogse relaties aan Twentse zijde	200
2.1. <i>Eerste indrukken</i>	
2.2. <i>Oude en nieuwe contacten</i>	
3. Naoorlogs zwijgen	210
3.1. <i>Aan Duitse zijde: het zwijgen doorbreken</i>	
3.2. <i>Aan Nederlandse zijde: zwijgen uit onbegrip</i>	
4. Grensoverschrijdend contact na de oorlog	219
8. Conclusies	225
1. Alledaags samenleven en de beleving van normaliteit	225
1.1. <i>Duitse niet-joden: morele dissonantie</i>	
1.2. <i>Duitse joden: morele oprekking</i>	
1.3. <i>Twentse niet-joden en joden: morele tweedeling</i>	
2. Een vergelijkend en transnationaal perspectief	232
2.1. <i>Vergelijking</i>	
2.2. <i>Transnationaliteit</i>	
3. Een lange-termijn-perspectief	238
4. Besluit	241
Citaten in oorspronkelijke taal	245
Interviews	255
Archieven	259
Literatuur	261
Verre bureu. Samenleven in de schaduw van de Holocaust (samenvatting)	275
Distant Neighbours. Jews and non-Jews in the Shadow of the Holocaust (summary)	281
Dankwoord	287